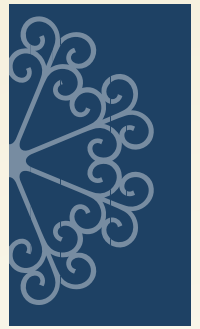

בית מדרש

גיליון שבועי
לתלמידי, בוגרי
וידידי ישיבת מיר 151

פרשת בראשית

זמני כניסת ויציאת השבת

ר"ת	★	🕒	
49:09	18:30	17:17	ירושלים
19:05	18:30	17:33	תל אביב
19:29	19:05	17:55	ציריך
18:53	18:27	17:27	וינה
19:32	19:12	18:05	אנטוורפן

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובוה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתי הישיבה" (מין המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצוק"ל ממיר)

מתורת רבותינו

תורת רבותינו ראשי ישיבת מיר
קטעים נבחרים

תכלית בריאת המאורות - ללמד תועים בינה

ויאמר אלקים יהי מאורות ברקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים, והיו למאורות ברקיע השמים להאיר על הארץ. (בראשית א, יד-טו)

והיו לאותות - כשהמאורות לוקין סימן רע הוא לעולם וכו', בעשותכם רצון הקב"ה אין אתם צריכין לדאוג מן הפורענות. והיו למאורות - עוד זאת ישמשו שיאירו לעולם. (רש"י)

מלשון הכתוב ומדברי רש"י דקדק מין ראש הישיבה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, כי עיקר תכלית בריאת המאורות היא לאותות, שישמשו כדי להזהיר את האדם ולהורות לו שטעה, ולעוררו

לחזור בתשובה בראותו את אותות השמים, ואילו היותם למאורות והצורך בהם להאיר על הארץ הוא צורך טפל.

והנה, נתבונן נא, אור השמש וחמימותה הלא הם שמקיימים את החיים בעולם, ואילו החמה לא היו יכולים להתקיים כל בעלי החיים וכל הצומח בעולם, אך אנו רואים שכל זה הוא טפל לעומת העיקר שהוא "לאותות", היינו ללמד תועים בינה, ולהזהיר לבני אדם לשוב מדרכם הרעה, שכשיראו את האותות והסימנים הללו יבינו כי טועים המה ויבקשו את דרך האמת.

(שיחות מוסה, עמ' א', תל"ה)

דבר הישיבה

בכח לימוד המוסר ימשול ביצרו

בפרשתנו "הלוא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ" (ז, ז). ובגמרא אמרו "כך הקב"ה אמר להם לישראל בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו, שנאמר הלא אם תטיב שאת, ואם אין אתם עוסקין בתורה אתם נמסרים בידו, שנאמר לפתח חטאת רובץ." (קידושין דף ל' ע"ב)

מהו "תורה תבלין"? כתב בשערי תשובה (או"ח סי' א') בשם הברכי יוסף: "וקיבלתי כי תבלין היצר הרע הוא תוכחת מוסר מאמרי חז"ל".

הוסיף מין ראש הישיבה הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל ואמר (הר יראה, מאמר נ"א), זהו כוחו של לימוד המוסר, המוסר אינו מניח לאדם להיות דבוק בעבירה, הוא מייסר את האדם בתמידות, ועל ידי כך ימשול ביצרו ולא יהיה עוד דבוק בעבירה, וממילא יוכל לזכות לתשובה ולחיים אף בעולם הזה. וכמו שכתב במסילת ישרים (פי"ג) על הפסוק (במדבר כא, כז) "על כן יאמרו המושלים בואו חשבון וגו'", המושלים אלו המושלים ביצרו, כי רק אותם שכבר יצאו מתחת יד יצרו ומשלו בו, הם היודעים את העצה האמיתית להיות מושל ביצרו, הם היודעים את הדרך אשר נלך בה והם המורים לנו כי הדרך היא "בואו חשבון".

על ידי לימוד תמידי בתוכחת מוסר מאמרי חז"ל, התבוננות בשכר ועונש, וחשבון הפסד מצוה כנגד שכרה ושכרה עבירה כנגד הפסדה, בכח חשבון זה אפשר לזכות ולהתעלות, ולא זו בלבד שיוכל להתנשא על היצה, אלא אף למשול עליו ולהשיג ארחות חיים בזה ובבא.

זיו אור פניו בשבת כאדם אחר

ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו. (בראשית ב, ג)

ברכו באור פניו של אדם קדשו באור פניו של אדם, לא דומה אור פניו של אדם כל ימות השבת כמו שהוא דומה בשבת. (בראשית רבה יא, ב)

על תואר זיו פניו המאירות של מין המשגיח הגה"צ **רבי ירוחם ליבוביץ** זצ"ל ביום השבת קודש כתב תלמידו המשגיח הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל (האדם ביקר, עמ' כ"ב): "ומה נהדר היה מראה אדמו"ר ביום שבת קודש, שהיתה לו אז צורה אחרת לגמרי מאשר בימות החול".

וכך היה נוהג הרב וולבה לספר על השבוע הראשון בו הוא בא ללמוד בישיבת מיר המעטירה:

תחילת ביאתו היתה ביום שלישי בשבוע, והוא ראה את המשגיח רבי ירוחם ביום שלישי רביעי וחמישי, ומה הופתע, איפוא, כאשר הוא ראה בליל שבת שאדם אחר יושב על מקומו הקבוע של המשגיח, וחשב לעצמו שכפי הנראה יש משגיח

אחד לימי החול ומשגיח אחר לשבת.

אך הוא הופתע עוד יותר, כאשר גילה בהמשך שהאדם שישב על מקומו של המשגיח היה זה רבי ירוחם עצמו, כי כה שונה היה מראהו של רבי ירוחם בשבת, עד שהיה נראה כאדם אחר ממש.

מחזה זה נמשך ונשנה אצל המשגיח רבי ירוחם בכל שבוע ובכל שבת.

כי כך היה מנהגו של רבי ירוחם, כהנהגת התנאים הקדושים (עיין שבת דף ק"ט ע"א), שהיה מכין את עצמו לשבת בשעה מוקדמת, ויושב במקומו בבית המדרש ועוצם את עיניו, ומכין את מחשבתו לביאתה של שבת קודש, ובכל שבוע בזמן כניסת השבת היו פניו פושטות צורה ולבושות צורה, ומקרינות זיו רוחני עליו, והיה נראה כאילו אין זה אותו אדם שהיה בימות החול.

(הרה"ג ר' הדר יהודה מרגולין שליט"א - בשמחה ובטוב לבב ח"ב)

עמל התורה איננו רק באִשֶׁר לומד ומעמיק בעיונו מתוך עמל ויגיעה, אלא אפלו אם לומד בְּשֶׁעָה שְׁאִין לוֹ חֶשֶׁק, בְּזִמְנֵי כְּזֶה שֶׁהֵיָצַר רַע בָּא אֵלָיו בְּכָל תְּחִבּוּלָתוֹ לְהוֹצִיא אֶת חֶשֶׁקוֹ מִלְמוּד הַתּוֹרָה, וְלִמְרוֹת זֹאת מְכַרֵּחַ אֶת עַצְמוֹ בְּעִמְלָה רַב לְשִׁבְתָּהּ וְלִלְמַד אֶף לְלֹא חֶשֶׁק וְתַעֲנוּג, הֲרֵי גַם זֶה בְּכָל עִמְלַת הַתּוֹרָה (מין המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל)

מתורת רבותינו

כח הדיבור

ויהי האדם לנפש חיה. (בראשית ב, ז)
לרוח ממללא. (תרגום אונקלוס)

מבאר לנו מרן המשגיח הגה"צ רבי חיים זאב פינקל זצ"ל יסוד נכבד, זוהי מהותו של האדם ובזה הוא נבדל משאר כל היצורים - על ידי "רוח ממללא" שבו, ומכאן אתה למד כמה גדול כח הדיבור, אשר הוא כל האדם, ומה גדולה החובה לשמור על כח אלקי זה אשר נפח השי"ת באדם, שלא לנצלו אלא לצורך ובמקום הנכון, שכן בכל ביטוי ובכל הגה טבוע חותמו של האדם כולו.

ומצינו שאמר רבן שמעון גמליאל "כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה" (אבות

והדברים נוראים, אומר מרן המשגיח רבי חיים זאב, כל דיבור קל נכתב על גבי ספר על ידי הקב"ה בעצמו כביכול, כל ביטוי היוצא מפי האדם, אפילו יצא כבדרך אגב, ואפילו "אין בו ממש", פליטת פה מקרית שלא החשיבה לא האומרה ולא השומעה, נרשמת מיד על פנקס המיוחד בעבורו, וזאת לא על ידי מלאך ולא על ידי שליח, אלא הקב"ה - "עושה שחר עיפה" - הוא הכותב את שיחתו של האדם. ואם חז"ל הקדושים התרגשו עד כדי בכי למקרא כתוב זה, אנו מה נענה אחריהם, ומעתה נבין היטב מפני מה החשיב רשב"ג את השתיקה לדבר שאין טוב ממנו.

(חסד חיים, מאמר ח')

תכלית כל האדם - להיטיב לאחרים

ויאמר ה' אלקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו. (בראשית ב, יח)

ולכאורה יש לתמוה, וכי מה היה חסר לאדם הראשון לפני שנבראת העזר כנגדו עד כדי שנאמר 'לא טוב היות האדם לבדו, והרי דרשו חז"ל (סנהדרין דף נ"ט ע"ב) "היה רבי יהודה בן תימא אומה: אדם הראשון מיסב בגן עדן היה והיו מלאכי השרת צולין לו בשר ומסננין לו יין", הנה לנו שאדה"ר ישב ברומו של עולם ונהנה מזיו השכינה, ומה חסר עוד במצב זה? וביאר הגאון רבי חיים הכהן קמיל זצ"ל בשם מו"ר

כל זה אינו טוב, אלא רק אם יהיה מיטיב ומועיל לאחרים יגיע האדם אל התכלית אשר לשמה נדרש. וכעין זה כתב הגאון רבי יצחק מוולוז'ין זצ"ל בהקדמה לספר נפש החיים, שאביו מרנא רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל היה אומר בכל עת בזה"ל: "שזה כל האדם, לא לעצמו נברא רק להועיל לאחריו, ככל אשר ימצא בכוחו לעשות", והן הן הדברים שההטבה לאחרים היא תכלית האדם.

(אמרי חיים, עמ' י"ח)

אמונה מוחשית

בזעת אפיק תאכל לחם. (בראשית ג, יט)

אמרו חז"ל (ברכות דף ח' ע"א) "גדול הנהנה מיגיע כפיו יותר מירא שמים", ותמה מרן ראש הישיבה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל בשיחותיו, מדוע באמת גדול הנהנה מיגיע כפיו יותר מירא שמים?

מימיו ביגיע כפיים, אף כי בודאי הוא מאמין בכך, אך מכל מקום עדיין לא הגיע לכלל ידיעה ואמונה בחוש כאותו אחד שנהנה מיגיע כפיו.

(שיחות מוסה, עמ' ב', ש"ב)

קושי הנתינה שבאדם

ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה; והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלבהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה ויחר לקין מאד ויפלו פניו. (בראשית ז, ג-ה)

מבואר בפסוקים שקין הוא זה שהביא תחילה מנחה לה; ורק אחר כך הצטרף אליו הבל, וממשמע שנאמר "והבל הביא גם הוא" מבואר שהיה הבל טפל לקין ונגרר אחריו.

והנה קין הבין מדעתו וחיידש לעולם את סוד הקרבנות, והביא את מנחתו מתוך מדרגה גדולה, וכמו שכתב הרמב"ן "הבינו האנשים האלה סוד הקרבנות והמנחות", אולם למרות זאת לא שעה הקב"ה למנחתו משום שהיה מן הגרוע והפחות, וכמו שפירש רש"י: "מפרי האדמה - מן הגרוע".

א, ז), הרי אף שגדל רשב"ג בין התנאים הקדושים לא מצא אלא את השתיקה שאין טוב ממנה.

והנה הנביא משמיע ואומר "כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו" (עמוס ד, ג), ודרשו רז"ל (חגיגה דף ה' ע"ב) "אמר רב: אפילו שיחה יתירה שבין איש לאשתו מגידין לו לאדם בשעת מיתתו", ואמרו במדרש (ויקרא רבה כו, ז): "רבי הוה פשיט קריה וכד הוה מטי להדין פסוקא הוה בכי, כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו, מהו מגיד לאדם מה שיחו, אפילו דברים שאין בהם ממש, אפילו שיחה קלה שאדם משיח עם אשתו הן נכתבין על פנקסו של אדם, וקוראין לפניו בשעת מיתתו, ומי כותבן, עושה שחר עיפה".

מרן ראש הישיבה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, שלמרות כל המעלות שישנן ביד האדם, אם תחסר לו מעלת הנתינה וההטבה לאחרים תחסר לו ממידת שלמותו, כי כל תכלית האדם היא רק כדי להיטיב ולתת לאחרים, ועל ידי מידת ההטבה זוכה להידמות לדרכי ה' יתברך הטוב ומיטיב.

ולכן כתוב 'לא טוב היות האדם לבדו; שהאדם מגיע אל שלמותו רק כשישי בידו את הכח ליתן לאחריו, ולפיכך למרות שאדם הראשון היה מיסב בגן עדן, ומלאכי השרת היו צולין לו בשר ומסננין לו יין, אך

אמנם ביאור הדברים הוא, כי הנהנה מיגיע כפיו רואה בעליל שאין ההשתדלות מועילה לו בכלום, שכן הוא יגע במקום אחד ומשתכר ממקום אחר, ורואה הוא עין בעין את ההשגחה הפרטית ויד ה' המוליכתו בכל דרכיו, ואילו ירא שמים שלא התנסה

והקשה מרן ראש הישיבה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, הלא בזמנו של קין כמעט ולא היו אנשים בעולם, רק אדם ואשתו ובניו, ומאיך היה העולם מלא בפירות טובים ומשובחים למאכל בני אדם, ומדוע אם כן לא הקריב קין מהפירות המשובחים ביותר, מה פשר צרות עין זו, והרי אותם אנשים בודדים החיים בעולם בלאו הכי לא יוכלו לאכול את הפירות הרבים שבעולם, ובכל מקרה עתידים הם להירקב?

ותירץ, כך הן מידות האדם! אף על פי שיש לו עולם מלא בכל טוב, וברשותו מבחר פירות מתוקים ומשובחים, אין הוא מסוגל לתת משלו לאחרים, וגם כאשר הוא כבר נותן משהו לאחר, בעין רעה הוא נותן, עדיין קשה לו לתת מהטוב והמשובח ביותר. עד כדי כך קשה על האדם מידת הנתינה,

ואף שנתניה זו היא כביכול 'נתינה' להקב"ה בתורת קרבן, עם כל סגולותיו ומעלותיו!

ועל פי יסוד זה ביאר מרן ראש הישיבה הגר"ח פינקל זצ"ל באופן נפלא את הפסוק המופיע בהמשך הפרשה: "ויחר לקין מאד ויפלו פניו", דלכאורה קשה, הלא כבר נתבאר שהביא קין מן הגרוע, אם כן מדוע הוא בא עתה בטענה וטרוניה על כך שלא נתקבלה מנחתו, הלא הוא בעצמו בחר להביא מן הגרוע שבפירות, זאת למרות שהיו לפניו פירות משובחים לרוב, והרי אם היה מביא לחבירו מנחה מן הפירות הגרועים, היה חבירו כועס עליו מאד ומסרב לראות את פניו, א"כ ק"ו כשמדובר בהבאת קרבן לפני הקב"ה אדון כל הארץ, ועל מה כעס קין בשעה שהוא שגרם לעצמו דבר זה.

מתורת רבותינו

נתן את הכל... ולפיכך, כאשר הקב"ה לא שעה למנחה זו, נתמלא קין חרון "ויפלו פניו".
(שיחות רבי נתן צבי עמי' ה'ו')

הטוב לאין שיעור ומגיע לו עבור זה כל השבחים שבעולם, וכיון שויתר על מעט שבמעט מנכסיו, ומן הגרוע שבנכסיו הקריב מנחה לה', סבור היה קין שמנחתו תתקבל באהבה וברצון, שהרי לדעתו הוא

אלא שגם הנהגה זו של קין נובעת מן המידה הזאת, מאחר שקשה כל כך לאדם לתת משהו מעצמו, הרי שאף אם יתן אפילו מן הגרוע שברשותו, ירגיש כאילו נתן את כל עולמו, וכולם חייבים לו על כך הכרת

נושא בעול עם חבירו

ומזה נלמד להשכיל להשתתף בצער חבירו, ולהיות נושא בעול עם כאבו ודאגתו, ועל ידי זה נקיים "והלכת בדרכיו", להזדבק במידותיו של הקב"ה, מה הוא רחום אף אתה היה רחום, (ספרי עקב, פיסקא מט).
(משלחן רבי אליהו ברוך, עמי' ט"ז)

אל קין ואל מנחתו, מפני שקין הביא מפרי האדמה, מן הגרוע, ולא היה קרבנו מהודר כהבל אחיו שהביא מבכורות צאנו ומחלבהו, אבל כיון שמכל מקום כאב הדבר לקין "ויחר לקין מאד ויפלו פניו", מיד פנה אליו הקב"ה ושאלו "למה חרה לך ולמה נפלו פניך".

ויאמר ה' אל קין למה חרה לך ולמה נפלו פניך.
(בראשית ד, ו)

לימוד גדול בדרכי המוסר למד מכאן מוריניו הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל, הנה רואים אנו בהנהגתו של הקב"ה עם קין שאף שהיה טעם נכון שלא שעה

זהירות מגזל ואונאה

חושב בשעת מעשה לשם מידת החסד, לשם זהירות מגזל ואונאה, ובאופן שכזה הרי כל מעשה ומעשה מכון לשמו ית, וזהו יחוד הגמוה.
(דעת חכמה ומוסר ח"א מאמר ס"ה, עמי' ר"ד)

המשגיח הגה"צ **רבי ירוחם ליבוביץ** זצ"ל בשם מרנא רבי ישראל סלנטר זצ"ל, כי פירוש "מייחד יחודים" הכוונה שהיה מדקדק בכל תפירה ותפירה לעשותה כהוגן, שתהיה מלאכתו בתיקון ושיפור כראוי, והיה

ויתהלך חנוך את האלקים. (בראשית ה, כב)

אמרו חז"ל (במדרש, הובא במדרש תלפיות ערך חנוך) שחנוך תופר מנעלים היה ועל כל תפירה ותפירה היה מייחד יחודים, בביאור המאמר אמר מרן

ימים מקדם

ובהיכלו כולו אומר כבוד. היכל בית המדרש המרכזי לפני כשלושים שנה. בצד שמאל של המזרח, ניתן לראות את מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל בשנותיו הצעירות כשהוא נושא ונותן במלחמתה של תורה

רבי אריה פינקל תשע"ו

רבי רפאל שמואלביץ תשע"ו

רבי נתן צבי פינקל תשע"ב

רבי בנימין ביינוש פינקל תש"ן

רבי נחום פרצוביץ תשמ"ז

רבי חיים שמואלביץ תשל"ט

רבי יחזקאל לווינשטיין תשל"ד

רבי חיים זאב פינקל תשכ"ה

רבי אליעזר יהודה פינקל תשכ"ה

רבי אברהם צבי קמאי הי"ד תש"ב

להרבות תורה בכל צורה

וכך גם בתוככי הישיבה פנימה. באחת התקופות הקשות שידעה ישיבת מיר נישגשו שני ראשי חבורה לראש הישיבה. בפיהם הצעה לחיזוק ההתמדה בחבורתם. השניים הסתפקו האם ראוי להציע הצעה כשלהם בזמן שהישיבה נתונה במיצה, כשראש הישיבה מתקשה מאוד בהשגת התקציב השוטף, למעשה הכריעו לגשת ולשאול. הן הכל יודעים שאין אצל רבינו אהבה כאהבת התורה. שומה עליהם להעלות את הרעיון. "כמה יעלה הרעיון לכל זמן חורף?" התעניין רבינו. "הסכום עשוי להסתכם בעשרים אלף ₪" - היתה התשובה. רבינו הרהר דקות אחדות. ואחר כך פסק: "אפשר לגשת לתוכנית". כשהוא מוסיף: "אם דבר נעשה לשם שמים להגדיל תורה ולהאדירה, אין מה לדאוג, הלא אנו נתונים בידי שמים ובשבילו יתברך זה 'קלייניקייט' (- דבר קטן).

מרבני הישיבה ויידע את רבינו בתופעה זו. הוא הדגיש, שבין הלומדים מצויים כאלו שבאים מבתי מבוססים כלכלית, ואין לכאורה הצדקה שיאכלו על חשבון הישיבה. ראש הישיבה שתק כדרכו, ולא עשה דבר בנידון.

מספר ימים אחר כך נכנס בחור לרבינו וסיפר כי הוא לומד באחת הישיבות החשובות בבני ברק, "עכשיו בימי בין הזמנים אני יושב ולומד בהיכל הישיבה הק'. האם אוכל להצטרף לארוחה כאן בחדר האוכל?" השיבו ראש הישיבה במתק לשון: "הנך רואה שאני חולה ותשוש. למרות זאת אני נוסע בכל העולם ומתייגע לאסוף כסף למען לומדי תורה. המטרה היא שיישבו בני תורה ויעסקו בתורה במנוחה. מה לי בחור ממיה, מה לי בחור מיישיבה אחרת? - הלא בתורה אין מיינע או דיינע".

וכך סיפר בהתרגשות המשגיח הגה"צ רבי נתן ווכטפויגל זצוק"ל "הקמתי כולל אברכים בשכונת גילה בירושלים. בדרכי לבית ראש הישיבה ר' נתן צבי שאלני נכדי: 'הלא לראש ישיבת מיר יש ישיבה ענקית. מדוע סבור סבא, שיוכל לשכנעו לסייע למקום תורה אחר? השבתיו: 'אינך מכיר את ר' נתן צבי? אצלו אין הבדל בין הישיבה שלו לישיבה אחרת, ואין אצלו שיקול אם יש כסף אם לאו. יש לו שאיפה אחת שרק היא עומדת ממול עיניו: לבנות תורה!'

מסיבה זו היה שולח ראשי ישיבות לאותם תמכין דאורייתא, שהחזיקו את ישיבתו. פעמים רבות הורה להם, שיאמרו לגבירים שהוא עצמו המליץ על ישיבותיהם.

סיפר מרן ראש הישיבה הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל עובדא מרטיטה: בתקופת מרן ראש הישיבה הגאון החסיד ר' אליעזר יהודה, היה ר' שמשון רפאל וייס מגדולי העושים והמעשים למען הישיבה בחו"ל. כשבישיבה נזקקו לכסף לצורך החזקת תורה היה הגרא"י יוצר קשר טלפוני עם רש"ר וייס, ובכך היה די כדי שיתגייס לעזרת ד' בגיבורים. רא"י לא היה צריך אפילו לפרט את בקשתו. עצם יצירת הקשר היתה סימן מספק.

פעם הגיע רש"ר להגרא"י ובידו סכום כסף נכבד שהתרים למען הישיבה. אותה שעה ישב אצל ראש ישיבת מיר אברך ירושלמי בר אוריין שהשמייע 'חבורה'. בשמחתו כי רבה הוציא הגרא"י מחבילת השטרות שקיבל אך עתה שטר נכבד ונתנו לאברך. רש"ר נדהם. האברך אינו נמנה כלל על בני הישיבה, והוא יודע היטב שהישיבה נמצאת בקשיים כלכליים. מה פשר הדבר?

כשהביע תמהונו לפני הגרא"י, החזיר לו ראש הישיבה מבט תמה והעיר בתוכחה: "וכי כך לימדתי אתכם? האם בתורה יש מיינע און דיינע?! (- שלי ושלך)

כמוהו נהג תלמידו ונכדו הגדול, מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי זצ"ל. עדות לדבר ניתן למצוא במאורע אופייני מחיי הישיבה: בימי בין הזמנים לומדים בני הישיבה ובני תורה רבים אחרים מהסביבה בהיכל הישיבה. הישיבה מספקת ארוחות סדירות כבאמצע הזמן. רבים מהאוכלים בישיבה בימי 'בין הזמנים' אינם תלמידי הישיבה, אלא באים להסתופף בצילה בימים אלו. קם אחד

כסא דנחמתא

נשג קמי

הגאון רבי אביגדר נבנצל שליט"א

רב הרובע היהודי-ירושלים

וכל המשפחה המרוממה

בהסתלק מעימו אחיו

הרב ישעיה משה ז"ל

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי

ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד,

ובבניין ציון וירושלים במהרה בימינו

תנוחמו, אמן

כסא דנחמתא

נשג קמי

תלמיד הישיבה מחשובי האברכים

עושה ומעשה לטובת הישיבה

הרב נפתלי צבי וולף שליט"א

גבעת המבשר-ירושלים

בהסתלק מעימו אביו

הרב נתן אהרן זצ"ל

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי

ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד,

ובבניין ציון וירושלים במהרה בימינו

תנוחמו, אמן

מעומק הלב הננו לשגר

ברכת מזל טוב

לידיד הישיבה הנכבד

הרב יוסף גולדשטיין הי"ו

וכל המשפחה הנכבדה

לרגל השמחה השרויה במעונם

בהיכנס הבן כמר אלעזר מנחם ני"ו

בעול תורה ומצוות

ברכתנו שיזכו לראותו עולה מעלה

מעלה בדרכי התורה והיראה ולרוות

רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח, מתוך

שמחה וטוב לבב לאורך ימים ושנים

מעומק הלב הננו לשגר

ברכת מזל טוב

לידיד הישיבה הנכבד

הרב יצחק במברגר הי"ו

וכל המשפחה הנכבדה

לרגל השמחה השרויה במעונם

בהיכנס הבן כמר אליעזר ני"ו

בעול תורה ומצוות

ברכתנו שיזכו לראותו עולה מעלה

מעלה בדרכי התורה והיראה ולרוות

רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח, מתוך

שמחה וטוב לבב לאורך ימים ושנים